

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חֶמְדָּה יָמִים

HEMDAT YAMIM

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ נח תשפ"ב

ארץ ישראל, למה דווקא שם?

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

ארץ ישראל מופיעה, לכאורה, לראשונה כארץ המובטחת לזרעו של אברהם, רק בפרשת לך לך שתקרא, בע"ה, בשבוע הבא. במשך אלפיים שנות תוהו, נראה כי ארץ זו איננה תופסת מקום מרכזי בתורה ובתולדות האנושות. הדבר תמוה, שהרי אבן השתיה, עליה מושגת העולם, נמצאת שם, בירושלים, במקום אשר יבחר ד'. גם גן העדן הנכסף מצוי שם. כך מפורש בדברי הרמב"ם: "המזבח מקומו מכוון ביותר, ואין משנין אותו ממקומו לעולם, שנאמר זה מזבח לעולה לישראל, ובמקדש נעקד יצחק אבינו שנאמר ולך לך אל ארץ המוריה ונאמר בדברי הימים ויחל שלמה לבנות את בית יי' בירושלים בהר המוריה אשר נראה לדויד אביהו אשר הכין במקום דויד בגרן ארנן היבוס. ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן ארונה הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה, והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא ומשם נברא, אמרו חכמים אדם ממקום כפרתו נברא" (בית הבחירה פרק ב הלכה א הלכה ב).

עיון מעמיק בפרשת נח מגלה שארץ ישראל נמצאת במרכז העניינים גם בפרשתנו. נדגיש מספר נקודות. החצי הראשון של הפרשה עוסק במבול. המבול לא כיסה את ארץ ישראל.

בסוגיא במסכת זבחים (ק"ג ע"א) מובאת דעתו של רבי יוחנן כי המבול לא ירד בארץ ישראל, זו גם דעת רבי לוי במדרש, וז"ל: "וַיִּתְּבֹא אֱלֹהֵי הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרְבֹה וְהָיָה עֲלֶיהָ יוֹתֵן טָרֶף בְּפִיָּהּ מֵהוּ טָרֶף בְּפִיָּהּ קָטִיל כַּמָּה דְתִימָר (בראשית ח' לו) ... ומהיכן הביאה אותו, רבי לוי אמר משמטוטי ארץ ישראל הביאתו, הדא היא דאמרין ברייתא ארץ ישראל לא לקת במוי דמבולא" (שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ד). דעתם מבוססת על נבואת יחזקאל: "בֶּן אָדָם אָמַר לָהּ אֵת אֶרֶץ לֹא מְטֻהָרָה הִיא לֹא גִשְׁמָה בָּיוֹם זָעַם" (כ"ב כד). יש בדברי חז"ל מסר חשוב ועמוק. העובדה שהמבול לא ירד בארץ ישראל מלמדת אותנו על ייחודה של ארצנו ומבדילה בינה לבין כל שאר המקומות שהתנייד עוסק בהם.

החצי השני של הפרשה שם דגש מיוחד (ושלילי) דווקא על חם ובניו: כנען וכוש.

חם, בנו הקטן של נח (ט' כד) ובנו הקטן כנען (י' ו) ירדו לשפל המדרגה והכיעור, ולכן התגובה הייתה קשה "אָרוּר" (ט' כה) היא מתחברת לתגובה לחטאי הנחש, המתוארים בפרשת בראשית (ג' יד, יז).

כוש בנו הבכור של חם (י' ה), הוא אביו של נמרוד (י' ח) הכופר הגדול שמרד בבורא עולם. כך מפורש בדברי רש"י על הפסוקים: "וְכֹשׁ יָלַד אֶת נִמְרוֹד הוּא הָחַל לְהִיטֵב גִּבּוֹר בְּאָרֶץ: הוּא הָיָה גִבּוֹר צִיד לְפָנָיו יָקֹץ עַל כֵּן יֵאָמֵר כְּנֻמֵּד גִּבּוֹר צִיד לְפָנָיו יָקֹץ" (שם ח-ט), "להמריד כל העולם על הקדוש ברוך הוא בעצת דור הפלגה, צד דעתן של בריות בפיו ומטען למרוד במקום, מתכוין להקניטו על פניו, על כל אדם מרשיע בעזות פנים, יודע רבונו ומתכוין למרוד בו, יאמר זה כנמרוד גבור ציד".

צידון הוא בכורו של כנען (י' טו), עירו היא הגבול הצפון מערבי של ארץ כנען, והשפעתם המשחיתה של צאצאי כנען מגיעה עד ל"בִּצְאָקָה סְדָמָה וְעַמְמָה וְאֶדְמָה וְצָבִים עַד לְשֵׁע" (י' יט, ערי הכיכר) שהפכו סמל שלילי לדורי דורות.

אם כך, פרשת נח היא מעין הקדמה לסיפורו של עם ישראל, צאצאי אברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל ולאח. מסעו של אברהם לארץ ישראל מתחיל בסוף פרשת נח.

החצי הראשון של פרשת נח מסביר למה דווקא לשם?

זהו המקום המיוחד שבו אפשר וצריך לחיות בקדושה ובטהרה, לכן לא היה צורך בטיהור על ידי המבול.

החצי השני של פרשת נח מסביר למה אברהם נשלח דווקא לשם?

זה היה המקום שדרש את התיקון לאחר המבול, בגלל קלקוליהם של צאצאי חם. עיינו גם בדברינו בחמדת ימים [לפרשת נח, תשע"ה](#).

הבה נתפלל כי נזכה ללכת בדרכו של אברהם, דרך הצדקה והמשפט, לגלות את הפוטנציאל המיוחד של ארץ ישראל ולהוות אלטרנטיבה חיובית לתלמידיהם של חם, כנען, נמרוד ויושבי ערי הכיכר.

<p>לע"י מרת שרה ונגרובסקי בת ר' משה זאב. י' בתמוז תשע"ד</p>	<p>לע"י הרב שלמה מרזל י' באייר תשע"א</p>	<p>לע"י הרב ראובן וחי' לאה אברמן ט' בתשרי תשע"ו / כ' בתשרי תשפ"ב</p>	<p>לע"י מר משה וסרצוג כ' בתשרי תשפ"א</p>	<p>לע"י מר שמואל וגבי אסתר שמש י"ז בסיון / כ' באב</p>
<p>לע"י מר יצחק טרשנסקי כ"ח באדר תשפ"א</p>	<p>לע"י הרב ישראל רוזן י"ג בחשוון תשע"ח</p>	<p>לע"י ר' מאיר וגבי שרה ברקפלד (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)</p>	<p>לע"י ר' משה וסרצוג (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)</p>	<p>לע"י הרב אשר וגבי סוזן וסרטיל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף</p>
<p>לע"י גבי מרים שטרן ח' באב תשע"ט</p>	<p>לע"י ר' אליהו כרמל וגבי מלכה טויבע כרמל ח' באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט</p>	<p>לע"י ר' אליהו כרמל וגבי מלכה טויבע כרמל ח' באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט</p>	<p>לע"י ר' משה וסרצוג (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)</p>	<p>לע"י נועה רבקה בת מלכה ברכה ומשה</p>
<p>לע"י הרב שמואל כהן שבט תשפ"א</p>	<p>לע"י ר' אברהם ומרת גיטה קליין י"ח באייר / ד' באב</p>	<p>לע"י ר' אברהם ומרת גיטה קליין י"ח באייר / ד' באב</p>	<p>לע"י יחזקאל וגבי חנה צדיק י"א באייר תשע"ו / י"ט בתשרי תשפ"א</p>	<p>לע"י יחזקאל וגבי חנה צדיק י"א באייר תשע"ו / י"ט בתשרי תשפ"א</p>
	<p>לע"י הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד</p>			

הלכה פסוקה

תקצירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל

תביעה כנגד יועץ משכנתאות בטענה שלא עמד בהתחייבות שלו

'ארץ חמדה גזית' מקוון / תמוז תשפ"א / תיק מס' 81054

דיינים: הרב עקיבא כהנא

המקרה בקצרה: התובעים הם בעל ואשה שלקחו משכנתא לצורך רכישת דירה, הם פנו לנתבע שהוא יועץ משכנתאות, על מנת שיסייע להם בהליך. הם חתמו על חוזה איתו והוא ניהל עבורם משא ומתן שבסופו בנק מסוים נתן אישור עקרוני למשכנתא. האישור היה מוגבל בזמן ומותנה בהגשת דוח שמאי, אולם, התובעים התעכבו והגישו אותו לאחר תום הארכה שקצב הבנק, ולכן האישור בוטל על ידי הבנק. בשלב זה הנתבע הציע לתובעים לפנות בעצמם לבנק אחר, ולאחר עיכובים רבים מצד הבנק השני, ניתן שוב אישור עקרוני למשכנתא. אולם התובעים נמנעו מלהגיע ולחתום בגלל לידה של התובעת בדיוק באותו היום. לאחר מכן החלה מגפת הקורונה, ופג תוקפה של ההצעה של הבנק השני. התובעים ביקשו לקבל מהנתבע את מה ששלמו לו בסך 6,318 ₪ בטענה שהנתבע לא עמד בהתחייבותו. הנתבע טען כי הוא עמד בהתחייבות שלו כלפי התובעים, ולכן לא מגיע לתובעים כל החזר. בנוסף בגלל מחדלי התובעים הוא עבד כפול מול שני בנקים, ולכן הוא תבע עוד 6,318 ₪. על תביעה זו לא שולמה אגרה, ולכן בית הדין לא דן בה.

פסק הדין בקצרה: התביעה נדחת.

נימוקים בקצרה:

עקרון יד בעל השטר על התחונה

אחד מהכללים החשובים בפרשנות חוזים הוא הכלל "יד בעל השטר על התחונה" (נפסק בשו"ע סימן מב, וראו פס"ד ארץ חמדה גזית 1-76033 שם הרחיבו בביאור הכלל הזה, וכן הרב הלל גפן, חוקי התורה: פרשנות הסכמי ממון, סעיף 18) שפירושו הוא שיש לפרש את השטר לרעת המחזיק בו. במקרה שלנו שבו הנתבע מוחזק בכסף ידו על העליונה (רמ"א חו"מ מב, ח).

ההתחייבות של הנתבע

בין הצדדים מחלוקת מהי הייתה ההתחייבות המרכזית של הנתבע. לטענת הנתבע ההתחייבות שלו היא לקבלת אישור עקרוני למשכנתא בלבד, ואילו לטענת התובעים הנתבע הוא מחויב לעבוד עד שתקבל משכנתא בפועל. מסעיף 3.4 לחוזה שבין הצדדים עלה כי הוא תומך בטענת הנתבע כי הוא מחויב לעבוד עד שיתקבל אישור עקרוני למשכנתא מאחד הבנקים. ממילא, צודק הנתבע כי הוא ביצע את מלאכתו ובאופן עקרוני מגיע לו שכר.

האם היתה התחייבות נוספת של הנתבע להגיע עד לקבלת משכנתא בפועל?

התובע טען כי הנתבע כתב באתר שלו שהוא ילווה את הלקוחות שלו מול הבנקים, אולם, בפועל, המשא ומתן מול הבנק השני נעשה על ידי התובעים ולא על ידי הנתבע. בפסק דין אחר שפורסם בעבר (תיק 78005) בית הדין עסק בשאלה של "מצגים טרום חוזיים" אולם במקרה זה לא נאמר על ידי התובע כי הנתבע אמר לו באופן ברור שהוא לא יידרש לשום פעולה, וכך התנהלו הדברים ביניהם. בנוסף, במקרה זה אכן התובעים לא נדרשו להגיע לבנק הראשון עד קבלת אישור עקרוני למשכנתא, אולם בסופו של דבר המשכנתא לא אושרה בגלל רשלנות של התובעים שלא הגישו לבנק בזמן את דו"ח השמאי למרות התראות שקיבלו מהנתבע. אשר על כן, הנתבע בכלל לא היה מחויב לסייע לתובעים מול הבנק השני, ומה שעשה היה לפני משורת הדין. ממילא, לא ניתן לדרוש מהנתבע החזר תשלום על מה שלא עשה במשא ומתן מול הבנק השני.

למעבר לפסק הדין

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

לע"נ שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלבי"ע סיון תשע"ט	לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג	לע"נ גב' לורין הופמן ז"ל	לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה	לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח
לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד				

חֵמְדַּת שְׁנַת הַשְּׁבַע

הרב בצלאל דניאל – ראש תוכנית מורנו מבית 'ארץ חמדה'

האם מותר להיזי עציצים בשמיטה?

בכדי לענות על שאלה זו, עלינו להגדיר מספר הגדרות:

מה שגדל בעציץ שאינו נקוב הוא מנותק מהארץ. לכן יש ספק אם חלים עליו דיני שמיטה. ספק דומה קיים על מה שצומח תחת קורת גג. בירושלמי (מסכת ערלה פרק א הלכה ב) רבי יוחנן מתלבט אם לשון "שדך לא תזרע" רומז שהאיסור הוא בשדה בלבד, ולא בבית. להלכה גם על זריעה תחת גג מחמירים. אך בצירוף הספקות, אנו פוסקים כי דיני השמיטה אינם חלים כלל על עציץ שאינו נקוב הנמצא תחת קורת גג. עציץ נקוב הוא עציץ שבתחתיתו יש פתח בקוטר של לפחות שני ס"מ. פתח זה מקשר את הצומח בו לקרקע, ולכן אנו מתייחסים אליו כמחובר לקרקע.

צלחת חרסינה או פלסטיק תחת העציץ שגדולה מספיק גם כדי לחצוץ בין העלים לקרקע הופכת עציץ נקוב לשאינו נקוב. אחרי הקדמה זו, נוכל להתייחס לשאלת הזאת העציצים בשמיטה.

במסכת שבת (דף פא ע"ב) אביי אומר שהרחקת וקירוב עציץ או גבשושית לאדמה עשויה להיחשב כתלישת או זריעת הצמחים הגדלים עליו.

החזון איש למד מהדברים שאסור להניח עציץ נקוב המוגבה מהארץ על הארץ, מפני שבכך הוא מחבר אותו לקרקע, ועובר בכך על איסור זורע!

האחרונים דחו את דבריו, לאור הדברים הבאים:

א. יש מחלוקת על תוקף האיסור. לפי רש"י מדובר על איסור דרבנן בלבד, מפני שהוא דומה לזריעה. אם מדובר על איסור דרבנן, המיוחד להלכות שבת, אין להסיק ממנו להלכות שמיטה.

ב. הרמב"ם חולק על כך, ופוסק שהרמת והנחת הגבשושית בשבת אסורה מן התורה. המגיד משנה אומר שבכל הרמה והנחה של עציץ נקוב בשבת יש איסור דאורייתא, ולכאורה מדבריו ניתן ללמוד שאיסור זה יהיה קיים גם בשמיטה. אך רבים מפרשני הרמב"ם מגבילים את החידוש:

האור שמח מבחין בין גבשושית, הסמוכה ובטלה לארץ, שהרמתה והנחתה משפיעים משמעותית על קרבתה לארץ, ובין עציץ, שגם כאשר הוא מונח על הארץ, חרף היותו נקוב, מושפע פחות מניתוק וקירוב אל הארץ. לאור דבריו יצא שגם אם נפסוק שדברי אביי תקפים גם להלכות שביעית, ולא רק שבת, האיסור יחול על גבשושיות שבקרקע, ולא על עציצים.

מרכבת המשנה מבאר שיש הבדל בין הרחקה וקירוב לזמן קצר לבין הרחקה או הנחה הנעשים לאורך זמן. לאור דבריו יצא שגם אם נפסוק את הדברים כאסורים בשמיטה, יהיה אסור לקחת עציץ העומד במרחק מהקרקע ולהניח אותו על הקרקע לזמן רב. אך הרמת עציץ והעברתו מיידית למקום אחר תהיה מותרת.

ג. הרב טיקוצ'נינסקי דוחה את ההשוואה לשבת לחלוטין. בשבת כל פעולה המשפרת את הצמח אסורה (ובדרך כלל באיסור דאורייתא!) ולכן יש לדון על כל הזזה של עציץ. בשביעית התורה אסרה זריעה בלבד, לא שיפור של יניקה.

ד. כפי שנלמד, יש משמעות רבה למטרת הפעולה בשביעית. הגרש"ז מבאר שבשביעית מה שנאסר הוא עבודת שדה וכרם, כלומר מלאכות שיש בהן כוונה להשבחת הצמח. מי שמזיז את העציץ אינו מודע לכך שבהזזה זו משפיע על היניקה, ולכן אין לאסור זאת.

ה. שיקול נוסף שקיים בשמיטה ולא בשבת הוא השיקול של 'לאוקמי'. הגרש"ז אומר שגם אם אסור להיזי עציצים, האיסור הוא מדרבנן בלבד (שכן קשה לראות בכך זריעה או זמירה ממש, וכל מלאכת שדה אחרת אסורה בשמיטה מדרבנן בלבד). חז"ל התירו את המלאכות האסורות מדרבנן אם הימנעות מעשייתן עלולה לפגוע בצמחיה. דיון דומה יש על פתיחת הגג מעל צמחים בשבת. החזון איש אסר, כיוון שבהיותם תחת קורת הגג הם נחשבים "בבית" ולא "בארץ". פתיחת הגג הופכת את הזריעה שנעשתה בבית לזריעה בארץ. הגרש"ז דוחה את דבריו. לגג אין השפעה על הזריעה של הצמח, אלא על חיובו בדיני השמיטה. אם לפתע צמח הופיע במקום שאסור לזרוע בו, אין בכך איסור זורע.

למעשה:

עציצים שאינם נקובים: אין הגבלה על הזזתם בשמיטה.

עציצים נקובים: במידה ויש צורך להיזי אותם, ישנה עדיפות לאחת האפשרויות הבאות:

להרים מרצפה במקום אחד ולהניח במקום אחר ללא שיהוי ארוך.

אחרי שמרימים אותם, שיישארו מעל 80 ס"מ במשך כל ההעברה, וכן ההנחה (להניח על שולחן וכדו') כדי שיישארו 80 ס"מ מעל הקרקע.

במקום צורך גדול, יש על מי לסמוך להיזי את העציצים ללא הגבלה.

שׁוֹ"ת בְּמִרְאֵה הַבְּזֵק

(מתוך ח"י)

Paris, France

פריז, צרפת
שבת תשע"ח

קריאת ההפטר והברכות ע"י אדם אחד בשני מנינים

שאלה

אדם אחד עלה למפטיר וקרא את ההפטר. אחר כך הוא הלך לבית כנסת אחר וקרא שמה את ההפטר פעם שנית עם ברכותיה. האם היה רשאי לעשות כן?

תשובה

מותר לעלות למפטיר ולקרוא הפטר בשני מנינים שונים¹.

¹ ראשית יש לברר אם חובת קריאת התורה היא חובה על הציבור או על היחיד. מבואר במרדכי (ראש השנה רמז תשי):

"מצאתי בתשובה אחת דבני אדם החבושים בבית האסורים אין מביאין אצלם ס"ת אפילו בר"ה ויוה"כ, כדאמרין בירושלמי בפרק בא לו: בכל אתר את אמר הולכין אחר תורה והכא תימא מוליכין תורה אצלו, אלא עייני בני אדם שהם בני אדם גדולים התורה נתעלה בהם. והא תמן מוליכין אורייתא גבי ריש גלותא, א"ר יוסי בר' בון: תמן עייני שזרעו של דוד משוקע שם אינון עבדין (ולא) כמנהג אבותיהם".

וכן פסק בשולחן ערוך אורח חיים (סימן קלה סעיף יד):

"בני אדם החבושין בבית האסורין, אין מביאים אצלם ס"ת אפי' בר"ה ויוה"כ".
וכתב על כך בביאור הלכה (סימן קלה סעיף יד):

"המקור הוא מירוש' המובא בב"י וז"ל שם: בכל אתר את אמר הלוך אצל תורה והכא את אמר מוליכין את התורה אצלן [דהיינו מה דאיתא ביומא פרק בא לו: חזן הכנסת נותן הסי' לראש הכנסת והראש לסגן והסגן לכ"ג], אלא עייני שהם בני אדם גדולים התורה נתעלה בהם וכי' עיי' בב"י. ובאמת הדבר תמוה, דהירושלמי מיירי כשאפשר לילך למקום שהסי' מונחת ולכך זלזול הוא כשמוליכין ס"ת אצלן, משא"כ בזה שאנוסים הם ורוצים לקיים מצות קה"ת, למה לא נביאה אליהם, מאי זילותא הוא לס"ת כשבני אדם מהדרין אחריה לקרות בה אם נביאה אליהם כיון שהם אינם יכולים לילך אחריה? אח"כ מצאתי בפר"ח שתמה ג"כ בזה. ובאמת כן הוא דעת האור זרוע דלחולה מותר להביא ס"ת אצלו לקרות בה משום דאנוס הוא וכמו שכתב בד"מ משמו. ובאוי"ז גופא מבואר טעמו וז"ל: דאם לאותם מביאים בעבור כבודם, לזה שאנוס כ"ש שמביאים לביתו עיי'. ולפי' ה"ה בחבושים בבית האסורים דמאי שנא. ולדינא נראה דאפילו להמרדכי דאוסר אפילו באנוס, אינו מיירי כ"א ביחידים החבושים ורוצים להכניף עשרה שם לקה"ת, בזה אוסר [ודלא כאוי"ז דמשמע שם דמתיר לחולה להכניף עשרה שם ולהביא הסי' אצלו], ומטעם דמן הדין י"ל דאין חל על יחיד מצות קה"ת בזמן שאין יכול לילך לביהמ"ד. אבל כשיש שם עשרה, כיון דחל עליהם חובת קריאה והם אינם יכולים לצאת משם ולילך אחריה, גם המרדכי מודה דצריך להביא להם ס"ת לקרות בה. ומצאתי בא"ר שגם הוא כתב לחד תירוצא, דהמרדכי לא מיירי בשיש שם עשרה, כנלע"ד לדינא".

מבואר מדברי הביאור הלכה שקריאת התורה היא חובה על הציבור ולא על היחיד. ונראה שהוא הדין לגבי ההפטר, שהרי אין הפטר בלא קריאת התורה, ואם קריאת התורה היא חובה רק על הציבור כך גם ההפטר. לכן בנידון דידן, כיוון שחובת הקריאה במנין השני היא על הציבור – אין זה משנה מי הקורא, ולא שייך לומר שכבר "יצא ידי חובת" קריאת התורה והפטר, הואיל ואין חובת היחיד. וכן אין איסור מצד מה שמברך פעמיים, שכן מצינו בכהן שמותר לו לעלות ולברך פעמיים במקום שאין לוי. אמנם הרמ"א (אוי"ח רפב, ה) מביא בשם או"ז, שלא יעלה למפטיר מי שכבר עלה לשבעת הקרואים קודם לכן, אם יש אחר שיודע להפטיר. אך כבר כתב במלבושי יו"ט (על הלבוש שם, ס"ק ב), שבאוי"ז רואים שזה רק "מוטב" ולא "אסור", והוא מצד ברב עם הדרת מלך. ובנידון דידן יש לומר שאין אפילו עניין של "ברב עם", שהרי "ברוב עם" שייך רק באותו מנין, שיעלו בו מספר רב של אנשים; אבל כאן הוא עולה פעמיים במנינים נפרדים.

בדומה לזה פסק הציץ אליעזר (חלק טז סימן יד), שגם מי שהיה חזן עבור ציבור אחד והתפלל בלחש ובקול רם, יכול להיות שוב חזן עבור ציבור אחר במקום הצורך:
"שאלתו היא אם אפשר לאדם שכבר התפלל תפלת י"ח בלחש וגם בקו"ר, לחזור ולהיות מ"מ ש"ץ לציבור אחר שצריכים עוד לצאת יד"ח בזה, וכן כמה פעמים לכמה מנינים.

א) והנה אחרי ההתבוננות נ"ל דלא כפי שעלתה במחשבה בהשקפה ראשונה, ודלא כדעתו של אותו רב שאמר לי שפסק בהחלטיות שלא יוכל להיות יותר ש"ץ לאותה תפלה שכבר יצא יד"ח בלחש ובקו"ר, אלא דיכול שפיר מעיקרא דדינא להיותו ש"ץ אפילו לעוד כמה מנינים המתפללים בעשרה בלחש ומחזרים אחר ש"ץ שיוציאם ידי חובה בחזרת הש"ץ בקו"ר כפי תקנת חכמים. וחילי דידי מהנפסק בשו"ע או"ח סי' ס"ט סעיף א' בדינא דפריסה על שמע, וז"ל: אם יש בני אדם שהתפללו כל אחד בפ"ע ולא שמעו לא קדיש ולא קדושה, עומד אחד מהם ואומר קדיש וברכו וכו', לאחר שסיימו ברכת יוצר אור אומר אבות וגבורות וקדושה ואתה קדוש וכו' ואפילו מי שמע יכול לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה בשביל אותו שלא שמע, ומ"מ אם אותו שלא שמע בקי לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה מוטב שיפרוס ויעבור לפני התיבה הוא משיפרוס ויעבור לפני התיבה אחר שכבר שמע עכ"ל, ועל זה הדין

דאומר אבות וגבורות וקדושה ואתה קדוש ואפילו מי ששמע וכו' מוסיף המג"א בסק"ד וכותב דה"ה שמתפללין כל התפלה בשביל אחד שלא התפלל, ובונה את דבריו על הנאמר בזה בגדולי הפוסקים ע"ש, וכוונת המג"א בזה הוא לאשמעינן שכל הדין הנאמר בסעיף זה נאמר גם על המתפלל כל התפלה בשביל אי שלא התפלל, ושגם על כגון זה יכול אחד שכבר התפלל לעבור עבורו לפני התיבה להתפלל בקו"ר, וכ"כ באמת בלבושי שרד בביאור כוונת המג"א, דר"ל שאותו שלא התפלל יעמוד ויוצא יד"ח בחזן ע"ש, וכ"כ גם בעטרת זקנים עיין שם.

ואם כן הרי יוצא לנו בהדיא מדברי השו"ע והמג"א שמעיקרא דדינא יכול שפיר זה שכבר התפלל להוציא יד"ח התפלה בקו"ר למי שלא התפלל, ורק משום מהיות טוב בלבד מוטב שיעבור לפני התיבה אחד שלא התפלל עדנה אם באפשרי הדבר".

ונראה שהדברים יפים גם לגבי קריאת ההפטרה.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,
הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ

יועצים מדעיים:
הרב פרוי אברהם שטינברג
הרב פרוי דרור פיקסלר
הרב פרוי נתן קלר

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה של:		
ישראל בן רבקה אריה יצחק בן גאולה מרים נטע בת מלכה אילנה בת עליה	ניר רפאל בן רחל ברכה חנן הראל הכהן בן דרורה מאירה בת אסתר חוה ראנלה בת פיילא בתוך שאר חולי עם ישראל	טל שאול בן יפה גדעון בן רחל רבקה רינה בת גרונה נתנה יוסף חילי בן רחל

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה" הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.

זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

חדש - "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו.

בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה